

Justis og Beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.

0030 Oslo

Deres referanse

Vår referanse

17-091114ADM-NHER

Dato

07.06.2017

HØRINGSUTTALELSE – NOU 2016: 24 Ny straffeprosesslov

Det vises til departementets høringsbrev 5. desember 2016 og NOU 2016:24 Ny straffeprosesslov.

Generelt er Nord-Troms tingrett er av den oppfatning at lovutkastet fremstår som helhetlig og godt gjennomarbeidet, og med løsninger som ivaretar grunnleggende rettssikkerhetshensyn.

Nord-Troms tingrett vil nedenfor inngi merknader til noen punkter i lovforslaget.

Bruk av lyd og bilde – utkastet § 10-9 og ny § 134 b i domstoloven

Innledningsvis bemerkes at Nord-Troms tingrett – sammen med Hålogaland lagmannsrett- er prøvedomstol for opptak under rettsforhandlinger. Siden oktober 2016 har vi gjort opptak med lyd og bilde i en rekke hovedforhandlinger, både i sivile saker og straffesaker. I løpet av denne perioden har vi fått et godt grunnlag for å vurdere teknologien rundt opptak, og mulighet for gjenbruk av opptakene.

Utvalget går inn for at det som hovedregel skal gjøres opptak med lyd og bilde av forhandlingene i rettsmøter. Videre anbefaler utvalget at opptak av forklaringer fra første instans skal kunne spilles av under ankeforhandling.

Nord-Troms tingrett gir sin tilslutning til at det innføres opptak med av lyd og bilde av rettsmøter, slik det foreslås i utkast til ny § 134 b i domstoloven. Tingretten finner ikke grunn til å gå nærmere inn på hensynene som taler for opptak, og vi nøyer oss med å vise til de forhold som er påpekt av utvalget og de tidligere utredninger vedrørende dette.

Etter vårt syn bør det innføres et system for opptak med både lyd og bilde. Dette gir et betydelig bedre inntrykk av de forklaringer som gis, og er også en forutsetning for den gjenbruk som utvalget legger opp til bl.a. gjennom utkastet § 10-9 annet ledd.

Etter tingrettens syn bør opptakene i stor grad kunne gjenbrukes av lagmannsretten, både gjennom ankesiling og ved avspilling under ankeforhandlingen i stedet for direkte avhør av parter og vitner. Dette harmonerer best ved at lagmannsretten bør overprøve sakene og ikke prøve dem på ny.

Lyd- og bildeopptak fra tingrettens forhandlinger vil redusere behovet for at alle forklaringer skal gis direkte og umiddelbart ved ankebehandlingen. Opptak fra tingretten vil være et mer tidsnært og mange ganger bedre bevismiddel enn en ny umiddelbar forklaring under ankesaken. Slike opptak vil etter vårt syn også redusere risikoen for at forklaringer endres og tilpasses gjennom flere rettsinstanser.

For at opptakene skal kunne brukes i stedet for at vitnet møter, er det viktig at opptakene har høy kvalitet. Prøveprosjektet med lyd og bildeopptak har vist at kvaliteten blir meget god, både hva gjelder lyd og bilde. Slik vi vurderer det vil avspilling av opptakene kunne være et fullverdig alternativ til muntlige forklaringer for den dømmende rett.

Vi oppfatter lovutkastet slik, at det som etter dagens lov, skal være hovedregelen at forklaringer skal gis muntlig og direkte for den dømmende rett, jf. § 10-9 (1). Direkte bevisførsel kan erstattes av lyd- og bildeopptak når hensynet til en forsvarlig opplysning av saken tilsier det, jf. § 10-9 (2). Det fremgår også av bestemmelsen at det skal tas hensyn til hva partene selv mener.

Etter vårt syn burde bestemmelsene endres/omredigeres slik at hovedregelen ved ankeforhandling blir at man skal bruke lyd- og bildeopptak fra tingretten, og at det blir et unntak fra hovedregelen å føre de samme vitner på ny for ankeinstansen. Tingretten viser i denne forbindelse til at erfaringene fra Sverige etter lovreformen i 2008, i det alt vesentlige er positive. Etter de opplysninger vi har, har det ikke vært bekymring for at hovrättene i Sverige avsier materielt uriktige avgjørelser fordi den gjenbraker bevisførselen fra tingsrettene.

Det er mange fordeler med slik gjenbruk. For det første kan den lede til en disiplinering av aktørene i retning av å konsentrere ankesaken om de sentrale problemstillinger. Det vil også være lettere å forutberegne tidsbruken, og ikke minst vil en slik prosessordning være hensynsfull overfor tiltalte, fornærmede og andre aktører. Dersom det skulle vise seg at det er behov for opplysninger ut over det som framkom i tingretten, har aktørene mulighet for å be om rettens tillatelse til å supplere bevisførselen. Etter det vi har fått opplyst om ordningen i Sverige, benytter man seg i mindre og mindre grad av adgangen til supplerende forklaring fra tiltalte og fornærmede. Det er ikke vanskelig å se for seg at dette må være betydelig mindre belastende for fornærmede og andre, som ellers ville måtte gi ny forklaring ved å møte i lagmannsretten.

Om bistandsadvokater - utkastet § 4-11

Nord-Troms tingrett er av den oppfatning at det i dag brukes for store ressurser på bistandsadvokatorordningen. Vi opplever relativt ofte at det sitter flere bistandsadvokater uten andre oppgaver enn kort å prosedere et oppreisningskrav mot forhandlingenes avslutning. I praksis er det sjelden noen interessekonflikt mellom de fornærmede, og de kunne derfor ofte ha benyttet samme bistandsadvokat. I en del langvarige saker kan det også fremstå som unødvendig at bistandsadvokaten må følge hele bevisførselen. Det samme gjelder der det avklares før eller ved begynnelsen av hovedforhandlingen at fornærmede ikke vil kreve erstatning. I slike tilfeller bør bistandsadvokaten kunne dimiteres på et tidlig tidspunkt.

Vi gir vår tilslutning til lovutvalgets vurderinger, og vil særlig fremheve utvalgets forslag om at de fornærmedes interesser i størst mulig utstrekning ivaretas av en felles bistandsadvokat. For orden skyld bemerker vi at fritt valg av advokat ikke har samme tyngde ved oppnevning av bistandsadvokat som ved valg av forsvarer.

Varetektsfengsling.

Tingretten slutter seg til lovutvalgets vurderinger og forslag til ny lovregulering i forbindelse med en mer restriktiv bruk av varetektsfengsel.

Bruk av fjernmøter -ny § 122 a i domstolloven

Generelt er vi positiv til at det i større grad bør kunne benyttes fjernmøte under hoved- og ankeforhandlingen når det finnes forsvarlig og hensiktsmessig. Nord-Troms tingrett har lang erfaring ved bruk av videolink, både under hovedforhandlinger og andre rettsmøter. Vår oppfatning er at det ofte er fullt ut forsvarlig å motta forklaringer på denne måten, og at det er meget ressursbesparende.

Det fremgår av lovforslaget § 15-16 at siktede kan gi avkall på å være til stede i rettsmøter til behandling av begjæring om forlengelse av fengsling, og samtykke til at skriftlig behandling av saken. Det er også hjemmel for at siktede er til stede via videolink, jf. lovforslaget § 31-1. Den samme regelen gjelder i dag. Etter vårt syn er det noen uklart hva man har tenkt rundt dette når det gjelder førstegangsfengsling. I Rt- 2013-766 kom Høyesterett til at siktede må kunne gi avkall på å være til stede i rettsmøtet til behandling av førstegangsfengsling, selv om dette ikke fremgår direkte av loven. Hvis siktede først kan gi avkall på å være til stede, er det vår oppfatning at vedkommende bør kunne samtykke til det mindre ved deltakelse via videolink. Slik bestemmelsen i utkastet § 31-1 nå er utformet, kan det synes som at det aldri skal være anledning til å benytte videolink ved førstegangsfengsling, jf. § 5-15. Etter vårt synspunkt kan det være hensiktsmessig at departementet ser nærmere på denne løsningen.

Generelle regler om rettens saksbehandling og avgjørelser-kap. 34 i lovutkastet

Nord-Troms tingrett støtter at det gis relativt detaljerte regler om mulighet for saksstyring, innhenting av skriftlige redegjørelse, inngivelse av sluttinnlegg m.v. slik det fremgår av lovutkastet kap. 34.

Vi ser imidlertid at det kan være motforestillinger mot å pålegge mistenkte/forsvarer å forhåndsavklare hvilke anførsler som vil bli fremmet og hvilke deler av faktum som vil bli bestridt, slik det i dag fremgår av § 34-4 i lovforslaget. Forslaget innebærer at forsvarer som hovedregel skal inngi tilsvaer som skal omfatte informasjon om omtvistet faktum og juss. Etter vårt syn bør det være nok at retten etter en konkret vurdering kan be om slikt tilsvaer. Typisk vil det være praktisk at det gis opplysninger om hvilke poster som eventuelt er erkjent, dersom som tiltalen omhandler flere poster.

Når det gjelder forslaget i § 34-1 om rettens tilgang til sakens dokumenter, bemerkes at en normalordning der påtalemyndigheten sammen med tiltalebeslutningen sender retten et dokumentutdrag som omfatter alt som kan antas å kunne være av betydning for pådømmelsen, fort vil innebære et ganske stort merarbeid både for aktor, retten og forsvarer, uten at man vil oppleve mer effektiv avvikling av hovedforhandlingen. Etter vårt syn bør innsendelsen av dokumenter begrenses noe mer enn det forslaget legger opp til. Enkelte dokumenter bør likevel kunne sendes retten på forhånd, f. eks. rettspsykiatriske rapporter og tidligere dommer i saker om forlengelse av og prøveløslatelse fra forvaring. Det bør videre være en adgang for retten til å be om de opplysninger som er nevnt i § 34-1 i lovforslaget.

Kompetansen til dommerfullmektiger

I utredningen punkt 4.1.2.5 foreslås en opphevelse av dagens begrensning i dommerfullmektigenes kompetanse i straffeprosessloven § 276 fjerde ledd. I praksis vil dette innebære at dommerfullmektigene kan lede hovedforhandling og avsi dom i også de mest alvorlige straffesakene med strafferamme over seks år. Vi er positiv til forslaget om å oppheve dagens begrensning, slik at domstolleder i stedet foretar en konkret vurdering av den enkelte dommerfullmektigs erfaring, kompetanse og egnethet ved tildeling av straffesaker med høy strafferamme. Forslaget vil gi større fleksibilitet ved fordeling av saker, samt gi en mulighet for erfarne dommerfullmektiger til å håndtere mer komplekse og faglig utfordrende saker.

Nord-Troms tingrett

Harald Tore Roaldsen
tingrettsdommer/nestleder